

FESTIVAL
NITS DE CLÀSSICA

ARTHUR & LUCAS JUSSEN

30/06

FUNDACIÓ AUDITORI PALAU DE CONGRESSOS GIRONA

Diumenge 30 de juny. Claustre de la Catedral

ARTHUR & LUCAS JUSSEN

PIANO A QUATRE MANS

Guia musical

19.30h

Ens preparem
el concert amb
Xavier Paset

PROGRAMA

J. S. Bach / G. Kurtág: Dos corals

- *Aus Tiefer Not schrei ich zu dir*, BWV 687
- *Nun komm, der heiden heiland*, BWV 599

W. A. Mozart: Sonata en Re major, KV 381, a quatre mans

- Allegro
- Andante
- Allegro molto

F. Schubert: Lebensstürme en La menor, D 947

F. Mompou: 3 Comptines

- Dalt d'un cotxe
- Margot la pie
- J'ai vu dans la lune

pausa

I. Stravinsky: *La consagració de la primavera* (versió per a quatre mans)

Part I: *L'Adoració de la Terra*

- Introducció
- Auguris de la primavera
- Ritual del rapte
- Rondes primaverals
- Ritual de les tribus rivals
- Processó del Savi: El Savi
- Dansa de la Terra

Part II: *El Sacrifici*

- Introducció
- Cercles místics de les adolescents
- Glorificació de l'Escollida
- Evocació dels Ancestres
- Acció ritual dels Ancestres
- Dansa sacra

Anatomia del piano a quatre mans: de J. S. Bach a I. Stravinsky

Xavier Paset Gelrà, crític musical del Diari de Girona

Dietrich Buxtehude va iniciar una gran tradició instaurant el preludi coral com un gènere autònom que ha arribat fins al segle XX, tot i que el seu màxim esplendor va ser en el Barroc alemany luterà. Es tracta d'una composició de caràcter litúrgic d'extensió breu escrita per a orgue. La seva base melòdica és un coral que, tot i les diverses veus de les polifonies, s'havia de poder identificar pels fidels al culte. La funció que tenia era la d'introduir l'himne cantat de la cerimònia. J. S. Bach en va escriure 47 i els dos que escoltarem avui han estat transcrits a quatre mans pel gran compositor hongarès György Kurtág, que amb Ligeti i després de Bartók, es considera el gran renovador de la música del seu país.

W. A. Mozart havia començat a interpretar sonates a quatre mans quan era un nen que viatjava per les corts europees per fer-se un nom. Les primeres les va tocar amb la seva germana gran Nanneri, que sabem que va ser una excel·lent pianista. La K. 381, dividida en tres moviments

en forma sonata-allegro, està tractada en l'estil d'una reducció per a clavicèmbal de simfonia italiana i segurament la va escriure encara convalescent d'una greu malaltia el febrer de 1772. L'obra no es publicaria fins al 1783, segurament perquè havia estat escrita per ser tocada en l'ambient familiar. L'escriptura denota aquesta transposició del gènere simfònic al teclat amb episodis de *tutti* i solístics.

L'obra de Franz Schubert ens ha deixat bellíssimes obres escrites per a quatre mans. *Lebensstürme* data del maig de 1828 i Diabelli la va publicar el 1840 com a opus pòstum 144. Es tracta d'un magnífic moviment en forma-sonata que sembla que hauria d'haver tingut continuïtat. L'atmosfera d'aquesta peça de gran impuls rítmic conté accents pronunciats i es val de tot el registre de l'instrument.

Mompou va prendre el *Comp-tines* del títol que el narrador francès Paul Roy va donar als seus relats infantils. Aquestes peces breus de Mompou tenen

el mateix caràcter i un marcat caràcter humorístic. L'obra es va escriure en forma de tres quaderns que es van iniciar el 1923.

La gènesi de *La consagració de la primavera*, quadres de la Rússia pagana, va ser una revelació fulgurant que va originar una de les obres culminants de la història de la música occidental. Stravinsky reporta aquest episodi a *Cròniques de mi vida*:

“Era a Sant Petersburg acabant les últimes pàgines de *L'ocell de foc*, quan un dia vaig entreveure, d'una forma totalment insòlita —car el meu esperit aleshores es trobava ocupat en coses diferents— l'espectacle d'un ritual sacre i pagà: es tractava dels vells savis asseguts en cercle i observant la dansa de la mort d'una donzella que sacrificaven per fer-se propici al déu de la primavera. Aquest va ser el tema de *La consagració de la primavera*. Confesso que aquesta visió em va impressionar moltíssim i de seguida ho vaig explicar al meu amic pintor Nicolas Roerich, especialista en

l'evocació del paganisme. Es va entusiasmar molt en escoltar-me i més tard es convertí en el meu col·laborador en aquesta obra. Quan era a París també li vaig explicar la meua idea a Diàguilev i aquest de seguida es va submergir en el projecte.”

Aquesta visió estantissa va ser l'inici d'un projecte de composició llarg que al principi encara no contenia la trama que més tard tindria gràcies a la participació de Roerich, amb qui Stravinsky va perfilar la successió definitiva dels episodis d'aquest ballet. Temps abans ja havia triomfat amb un altre ballet, *L'ocell de foc* (1910) que també havia estat un encàrrec de Diàguilev amb coreografia de Michel Fokine. El 1911 havia de seguir l'estrena de *Petruschka*, unes escenes burlesques que ja sonen d'una forma molt diferent de *L'ocell de foc*. La música és totalment nova: l'harmonia d'acord amb la superposició d'acords i altres procediments genera un discurs innovador suportat amb una instrumentació efectista i canvis constant de compassos que

anuncien la gran fita que serà *La consagració*.

L'estrena de l'obra, el 29 de maig de 1913 a París sota la direcció de Pierre Monteux, va generar un dels escàndols més grans de la història de la recepció musical del segle XX. Part del públic va entrar en còlera i gairebé arriben a les mans amb els que la defensaven. La crítica va censurar l'actitud hostil del públic però també estava dividida entre defensors i detractors. Sigui com sigui amb aquesta obra Stravinsky canvia l'ordre de les coses i per a molts es convertirà en el gran profeta d'una nova estètica musical. *L'ocell de foc* va ser un gran èxit per la fastuositat espectacular plena d'orientalisme, com també ho va ser *Petruschka*, una pintoresca “bufonada”, però és evident que els que estaven amatents a les novetats musicals esperaven una música molt diferent de Stravinsky, que va sorprendre tothom amb el caràcter abrupte i el primitivisme d'aquest ritual pagà que Diàguilev va voler que coreografiés el gran

ballarí Nijinsky, a qui Stravinsky reconeixia també com un gran artista però no el considerava prou capacitat com a coreògraf.

Aquest gran ballet, que obre les portes a la música del segle XX juntament amb la música de Schoenberg, està estructurat en dues parts formades per jocs rituals que ens porten a dos grans moments de l'obra: la *Dansa de la terra* i la *Dansa sagrada*. La politonalitat, les harmonies aspres, els timbres crus que il·lustren l'estremiment de la natura que reneix i la utilització del ritme com a element constructiu de la forma i la perfecció de la factura compositiva d'aquesta obra van fer que ningú s'atrevisís a imitar-la. Es tracta d'una obra amb una gran significació històrica que de seguida es va convertir en una gran fita. Conté una gran càrrega pulsional, una grandíssima diversitat rítmica que genera inquietud. La versió per piano a quatre mans és del mateix Stravinsky, creada per dur a terme els assajos dels ballarins.

T'adones que no és normal: dos bons pianistes tocant junts, sentint exactament els detalls més subtils en la interpretació de l'altre"

SIR NEVILLE MARRINER

ARTHUR & LUCAS JUSSEN

Tot i la seva joventut (25 i 21 anys), Lucas i Arthur fa anys que es troben en el circuit internacional, i han recollit èxits i bones crítiques arreu on han actuat. Han tocat al costat de grans orquestres holandeses, incloses la Royal Concertgebouw Orchestra, Rotterdam Philharmonic Orchestra o la Radio Chamber Philharmonic Orchestra, i també han estat convidats per prestigioses orquestres internacionals, com la Mariinsky Orchestra, Dallas Symphony Orchestra, MDR Sinfonie Orchester, Sydney Symphony Orchestra, Hong Kong Philharmonic, Gulbenkian Orchestra, Camerata Salzburg, BBC Concert Orchestra, etc. Col·laboren regularment amb directors com ara Eliahu Inbal,

Sir Neville Marriner, Jukka-Pekka Saraste, Frans Brüggen, Valery Gergiev, Markus Stenz, Jaap van Zweden, Claus Peter Flor o Stéphane Denève entre altres.

A banda de la seva dedicació al repertori orquestral, també són reconeguts recitalistes. Han estat convidats a actuar als Master Pianist i Robeco Series del Concertgebouw, i han actuat per a la Reina Beatriu en diverses ocasions. També han ofert recitals en importants sales europees: Herkulessaal de Munic, Schloss Elmau, Rheingau Music Festival, Malmö Chamber Music Festival i el conegut festival de piano La Roque d'Anthéron. Els germans Jussen han realitzat diverses gires mundials: Japó (2012), Xina

(2013), Corea del Sud (2014), Alemanya (2016). Han ofert concerts a Austràlia, Rússia, Mèxic i Espanya, on van debutar amb l'Orquestra Simfònica de Tenerife l'any 2017.

Des de l'any 2010 enregistren en exclusiva per a Deutsche Grammophon: el seu CD debut amb obres de Beethoven va ser Disc de platí i guardonat amb el Premi del públic de l'Edison Klassiek Publieksprijs. Després de l'èxit del següent CD, dedicat a Schubert —que va arribar a ser Disc d'Or— van dedicar el tercer disc a la música francesa, *Jeux*, amb obres de Fauré, Ravel i Poulenc. L'any 2015 va sortir el quart disc, amb els concerts per a dos i tres pianos de Mozart, KV 365 i KV 242 al costat de l'Acadèmia of Saint Martin in the Fields i Sir Neville Marriner. L'any 2017 publiquen el cinquè disc amb la mítica discogràfica, amb un enregistrament dedicat al *Concert per a dos pianos* de Poulenc al costat de la Royal Concertgebouw Orchestra i Stéphane Denève, *El Carnaval dels animals* de Saint-Saëns i l'obra *Night* de Fazil Say composta especialment per a ells.

Durant la temporada 18/19 debuten amb la Philadelphia Orchestra (Yannick Nézet-Séguin) i seran les estrelles convidades del tradicional Prinsengracht Concert, que

tots els estius té lloc als canals d'Amsterdam. Altres compromisos els portaran a tocar amb la City of Birmingham Symphony Orchestra, Danish National Symphony Orchestra, Vancouver Symphony Orchestra, Bruckner Orchester Linz, Orchestre National de Lille, Orchestre Philharmonique du Luxembourg, Netherlands Philharmonic Orchestra, SWR Symphonieorchester o la Münchener Kammerorchester. En recital tocaran al Prinzregententheater de Munic, Zaryadye Hall de Moscou, Palau de la Música Catalana i la Konzerthaus de Viena, entre d'altres. Durant aquest mes de juny han realitzat una gira per Àsia, actuant en ciutats com Xanghai, Pequín, Shenzhen, Guangzhou, Kaohsiung i Macao.

Lucas i Arthur Jussen van rebre les primeres lliçons de piano amb Leny Bettman a la seva ciutat natal, Hilversum (Holanda). El 2001, Lucas va arribar a la final del Rotterdam Piano Festival i l'any 2004 Arthur, va ser escollit Jove Talent Musical de l'any, en el concurs nacional de joves talents. El 2005 ambdós germans van ser convidats a estudiar a Portugal i Brasil per Maria João Pires. L'any 2011 reben el premi de Joves Talents del Concertgebouw d'Amsterdam i l'any 2003 guanyen el Premi de l'audiència en el Festival Mecklenburg-Vorpommern.

... György Kurtág va estrenar la seva primera òpera l'any passat, quan tenia 92 anys?

Va ser a La Scala de Milà al novembre. L'obra, titulada *Samuel Beckett: Fin de partie*, es basa en una peça teatral del dramaturg irlandès. La va veure per primera vegada a París l'any 1957, mentre estudiava amb Messiaen i Milhaud, seguint el consell de Ligeti, col·lega i amic íntim seu. Aquella representació deixaria en ell una petjada inesborrable. Malauradament el compositor no va poder assistir a l'estrena de l'òpera pel seu delicat estat de salut.

... l'Efecte Mozart es basa en una peça per a dos pianos del músic austríac?

Aquest nom prové d'un estudi publicat per la psicòloga nord-americana Frances H. Rauscher, l'any 1993, a la revista *Nature*. Segons aquest estudi, en el que van participar 36 alumnes d'institut, escoltar 10 minuts de la Sonata per a dos pianos en Re Major, millorava la seva capacitat per resoldre algunes proves de tipus matemàtic. Nombrosos científics d'arreu del món han posat en dubte aquesta teoria des d'aleshores.

... Mompou va decidir ser compositor després d'escoltar un concert de Fauré?

Va ser a la Sala Mozart de Barcelona, l'any 1909. En aquella audició, el músic francès va interpretar el seu *Quintet amb piano núm. 1*. Mompou tenia aleshores només 16 anys. «Va

ser Fauré, com hauria pogut ser Debussy o Ravel. En el fons era el primer contacte que tenia amb la música en aquell moment moderna (...) L'endemà de sentir a Fauré ja vaig començar a compondre».

... Només es conserven tres instruments del invent del piano?

Bartolomeo Cristofori va inventar el piano al voltant de l'any 1700. Era una mena de clavicèmbal, capaç de fer sons fluixos i forts (piano e forte). Ens n'han arribat tres, dels seus instruments. Un és de l'any 1720 i es conserva al Metropolitan Museum of Art, de Nova York. Un altre és de 1722 i es pot veure al Museo Strumenti Musicali, de Roma. I el tercer, el més ben conservat, data de 1726 i és al Musikinstrumenten-Museum, de la Universitat de Leipzig.

... el futbol va ser, d'alguna manera, la porta d'entrada dels Jussen a la música?

Així ho explicaven aquests germans pianistes en una entrevista publicada al diari *El País* fa uns mesos. Quan Lucas —el gran— tenia 5 anys, va sentir l'himne de la selecció holandesa per la televisió, just abans d'un partit. La seva mare, flautista professional, va atraure la seva atenció, reproduint les notes al piano. D'allà va néixer l'interès per la música. Per Arthur, tres anys més jove, la passió pel piano arribaria al cap del temps, sobretot quan veia tocar el seu germà gran amb els seus pares.

WEB LUCAS I ARTHUR JUSSEN

arthurandlucasjussen.com

SAINT-SAËNS | POULENC | SAY

Lucas & Arthur Jussen (pianos) · Royal Concertgebouw Orchestra · Stéphane Denève (director)
CD DEUTSCHE GRAMMOPHON (2017)

MOZART DOUBLE PIANO CONCERTOS

Lucas & Arthur Jussen (pianos) · Academy of Saint Martin in the Fields · Sir Neville Marriner (director)
CD DEUTSCHE GRAMMOPHON (2015)

JEUX

Obres de Fauré, Poulenc i Ravel
Lucas & Arthur Jussen (pianos)
CD DEUTSCHE GRAMMOPHON (2013)

ARTICLE A EL PAÍS SEMANAL SOBRE ELS GERMANS JUSSEN

3 de febrer de 2018

Autora: Virginia López Enano
bit.ly/31pR4ZS

GYÖRGY KURTÁG INTERPRETA TRANSCRIPCIONS PRÒPIES DE MÚSICA DE BACH AMB LA SEVA DONA MÁRTA (2015)

bit.ly/1WWKX5D

EL PIANO: NOTAS Y VIVENCIAS

Charles Rosen
Traducció: Luis Carlos Gago Bádenas
272 pàgines
ALIANZA EDITORIAL (2014)

HISTORIA DEL PIANO

Piero Rattalino
Traducció: Juan Godó Costa
327 pàgines
IDEA BOOKS (2005)

festival NITS DE CLÀSSICA

FUNDACIÓ AUDITORI PALAU DE CONGRESSOS GIRONA

Girona
Cultura
Festivals

PATRONS

MECENES

COL·LABORADORS PRINCIPALS

LA VANGUARDIA

AMB EL SUPORT DE

Cat **Música**

md'A Museu d'Art de Girona

MITJANS COL·LABORADORS

EL PUNT AVUI

SEIZ Radio Girona

Diem de Girona

Propers concerts

Dimarts 2 de juliol
20.30h

Claustre de la Catedral
Preu: 25€

**CHRISTIAN
TETZLAFF**
VIOLÍ

Dimarts 9 de juliol
20.30h

Jardins de la Devesa
Concert gratuït

**PIERRE-LAURENT
AIMARD**
PIANO

Més informació: www.auditorigirona.org/nitsdeclassica · 872 08 07 09

Segueix-nos a:

@NitsdeClassica

#CiutatdeFestivals

AuditoriGirona

#Nits4G

Auditori_gi

AuditorideGirona

NITS 4G

Sou instagramers, tuitaires, bloguers? Veniu a Nits de Clàssica i convertiu-vos en influencer del festival. Envieu un correu a info@auditorigirona.org i aconsegiu l'acreditació. Us reservem una zona especial per a vosaltres. Places limitades.